

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 8Co/297/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1516201914
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 03. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Adriana Kálmánová, PhD.
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2019:1516201914.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Adriany Kálmánovej, PhD. a sudcov JUDr. Vladimíra Novotného a JUDr. Jarmily Pogradovej, v právnej veci žalobkyne: A. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. - R. XXXX/X, zast. LawService, s.r.o., advokátska kancelária so sídlom Stráž 3/223, Zvolen, proti žalovanej: O. L., nar. XX.XX.XXXX, S. ulica XX, O., zast. BIZOŇ & PARTNERS, s.r.o., AK, Hviezdoslavova námestie 25, Bratislava v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Nitra, č. k. 25C/163/2016 - 289 zo dňa 13. septembra 2018 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žalovanej **p r i z n á v a** voči žalobkyňi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%, o výške ktorého nároku rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom (v poradí druhým) súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia vlastníckeho práva k parc. č. i, orná pôda o výmere 501 m² v kat. území s. Žalovanej priznal plnú náhradu trov konania.

1.2. Rozhodnutie vo veci samej právne odôvodnil ust. § 180, § 137, § 162 ods. 3, § 228 ods. 1, 2 CSP, § 46 ods. 1, § 123, § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 132 ods. 1, § 133 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 6 ods. 6 zák. č. 282/2015 Z.z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

1.3. Uviedol, že žalobkyňa žalobu odôvodnila tým, že dňa 09. 07. 2015 uzatvorila so žalovanou kúpnu zmluvu, ktorej návrh na vklad bol Katastru nehnuteľnosti doručený dňa 10.07.2015. Žalované od zmluvy odstúpili bez uvedenia dôvodu, pričom v zmluve možnosť odstúpenia nebola dohodnutá.

1.4. Súd prvej inštancie vychádzajúc zo skutkového stavu mal preukázané, že žalobkyňa, ako kupujúca, uzatvorila so žalovanou (pôvodne označená ako žalovaná v 1. rade) ako predávajúcou, kúpnu zmluvu na predaj parc.č. i o výmere 501 m² v kat. území s. Vklad zmluvy bol na základe protestu prokurátora zrušený pre nerešpektovanie zákonného predkupného práva štátu. Následne žalovaná v 1. rade predala nehnuteľnosť spoločnosti MH Invest s.r.o., tá odpredala nehnuteľnosť spoločnosti MH Invest II s.r.o.; napokon bola nehnuteľnosť vyvlastnená rozhodnutím Okresného úradu Nitra z dôvodu vybudovania strategického parku. Na základe rozhodnutia o vyvlastnení prešlo vlastnícke právo na spoločnosť MH Invest s.r.o. II. Pôvodne žalovaná v 2. rade predala svoj podiel spol. Poľnohospodárska pôda s.r.o. a po rovnakom postupe je vlastníkom tohto podielu MH Invest. s.r.o. Žalovaná nepreukázala existenciu zmluvného vzťahu so žalovanou v 2. rade. Žalobkyňa naliehavý právny záujem odôvodňovala tým, že

na základe vyhovievania návrhu by mala nárok na vyplatenie sumy, ktorú za predmetný pozemok MH Invest s.r.o. vložil do úschovy Okresného súdu Nitra na základe rozhodnutia o vyvlastnení.

1.5. Súd žalobu zamietol vychádzajúc z právneho názoru, že vklad kúpnej zmluvy medzi spornými stranami bol právoplatne zrušený. Žalovaná, ako vlastníka nehnuteľnosti a s poukazom na právoplatné rozhodnutia príslušných orgánov katastra dobromyseľný držiteľ, predala nehnuteľnosť spoločnosti MH Invest s.r.o. a bola jej vyplatená kúpna cena. Spoločnosť MH Invest s.r.o. predala nehnuteľnosť spoločnosti MH Invest II s.r.o., následne bola nehnuteľnosť vyvlastnená. Ako vlastníka nehnuteľnosti je v katastri evidovaná spoločnosť MH Invest s.r.o. V čase vyvlastnenia žalovaná nebola vlastníčkou nehnuteľnosti, reálnou ani evidovanou. Súd vyslovil, že aj pri určovacej žalobe je úlohou súdu skúmať dôvodnosť podanej žaloby z pohľadu následkov vydaného rozhodnutia, teda naliehavý právny záujem žalobcu na návrhu. Mal za to, že existujúci vlastnícky stav nemožno zmeniť žalobou na určenie vlastníctva v čase vyvlastnenia bez toho, aby nebol účastníkom konania subjekt zapísaný ako vlastníka nehnuteľnosti v katastri nehnuteľností. Nadobudnutie vlastníckeho práva vyvlastnením je osobitný druh nadobudnutia vlastníctva, ktoré nie je odvodené od práv právneho predchodcu. Aktuálne evidovaný vlastníka nehnuteľnosti nie je právnym nástupcom žalovanej. To, že žalovaná nebola pasívne legitimovaná vyplýva aj z rozhodnutia KS v Nitre sp. zn. 6Co /25/2016 zo dňa 11.03.2015, podľa ktorého rozsudok v zmysle § 159 Ods. 2 O.s.p. (teraz § 228 ods. 1 CSP) o určenie vlastníctva je záväzný len pre účastníkov konania a môže byť podkladom pre vykonanie zmeny v zápise vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností len ak účastníkmi konania boli všetky osoby aktuálne (v čase rozhodovania) zapísané v katastri ako vlastníci. V čase uvedeného rozhodnutia platilo ustanovenie § 159a O.s.p. minimálne v znení ustanovenia § 228 ods. 2 CSP. Súd pri rozhodovaní vychádzal z predpokladu materiálnej vykonateľnosti rozhodnutia, čomu odporovali tvrdenia žalobkyne. V prípade právoplatného vyhovievania návrhu a právneho názoru žalobkyne, že podľa § 228 ods. 2 CSP je rozsudok záväzný aj na súčasného evidovaného vlastníka nehnuteľnosti by sa žalobca mohol legitímne domáhať zápisu vlastníctva do katastra nehnuteľností. Konštatovanie v konaní, že o toto nemá žalobkyňa záujem nemožno právne podložiť či zabezpečiť do budúcnosti.

1.6. Súd prvej inštancie uzavrel, že proti žalovanej sa žalobkyňa nemohla domáhať určenia vlastníckeho práva v čase vyvlastnenia; nemá naliehavý právny záujem na podaní žaloby ani z dôvodu uplatňovania si náhrady za vyvlastnenie z úschovy, pretože žalovaná mala vyplatenú kúpnu cenu a úschova náhrady za vyvlastnenie sa týka vzťahu medzi spoločnosťami MH Invest s.r.o. a MH Invest II s.r.o. Žalobkyňa by ani v prípade vyhovievania návrhu nevznikol zákonný nárok na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie. Konania 11S/261/2016, 11S/192/2016 vedené na KS v Nitre nie sú skončené. V konaní 11S/79/2016 bolo rozhodnuté o zrušení oznámenia odvolacieho správneho orgánu z procesných dôvodov, rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu nebolo zrušené. Vzhľadom na účinky vyvlastnenia v zmysle zákona č. 282/2015 Z.z. nemajú na predmetné konanie vplyv správne konania vedené na KS v Nitre uvádzané žalobkyňou. Z uvedeného dôvodu sú návrh na prerušenie konania zamietol podľa § 162 ods. 3 CSP. Dodal, že ani úspech žalobkyne v správnych konaniach (vyhovievanie protestu prokurátora a obnova tohto konania) by nepriniesol zmenu v právnom stave k predmetnej nehnuteľnosti, pretože vzhľadom na vyvlastnenie by nebolo možné žalobkyňu zapísať ako vlastníka nehnuteľnosti. Žalobkyňa by nemala ani naliehavý právny záujem vzhľadom na to, že podľa § 137 písm. c) CSP súd rozhoduje, či tu právo je alebo nie je a nie o tom či tu právo bolo alebo nebolo.

2. Proti rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa, ktorá navrhla rozsudok zmeniť a žalobe vyhovieť. Dôvodila porušením práva na spravodlivý proces, nesprávnymi skutkovými zisteniami, nesprávnym právnym posúdením veci a nepreskúmateľnosťou rozhodnutia, inou vadou ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Poukázala na to, že pôvodne sa domáhala určenia vlastníctva k pozemku. Pre zmenu skutkových okolností vzniknutých vyvlastnením pozemku v prospech spoločnosti MH Invest s.r.o. Bratislava podala návrh na zmenu žaloby; zmenu súd nepripustil a rozhodol, že nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení a ani pasívnu vecnú legitímáciu. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil z dôvodu, že neboli splnené podmienky na rozhodovanie o prípustnosti zmeny žaloby, keďže táto nastala pred doručením žaloby žalovanej a súd mal konať o zmenenej žalobe bez vydania rozhodnutia. Vytýkala súdu prvej inštancie to, že odôvodnenie rozhodnutia nie je dostatočne jasné a presvedčivé, nakoľko neobsahuje jasné a zrozumiteľné odpovede na relevantné právne a skutkové otázky. Súd v podstatne opätovne opísal skutkový stav uvádzaný stranami. Odôvodnenie je takmer identické ako v predchádzajúcom rozhodnutí, hoci krajský súd skonštatoval, že skutkové a právne závery vzťahujúce sa k pôvodnému žalobnému petitu sú z hľadiska

zmeneného žalobného návrhu a vykonaného dokazovania nedostatočné, a preto nepreskúmateľné. Uvedeným postupom súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

2.2. Uviedla, že z rozhodnutia o vyvlastnení z 18.08.2016 vyplýva, že zložiteľ nemohol splniť povinnosť uhradiť náhradu za vyvlastnené pozemky, pretože sú dôvodné pochybnosti, kto je veriteľom. Poukázala na § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z.z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb, podľa ktorého náhradu za vyvlastnenie, ktorú nemožno vyplatiť z dôvodu, že do právoplatnosti rozhodnutia nebolo skončené konanie o dedičstve alebo súdne konanie, alebo exekúcia, zloží vystaviteľ v lehote 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení do úschovy na súde, v obvode ktorého sa nachádza pozemok alebo stavba. V zmysle § 8 ods. 4 cit. zákona účastníkmi vyvlastňovacieho konania sú účastníci súdneho konania a to až do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu. Finančné prostriedky boli zložené do úschovy OS Nitra, čím došlo k splneniu záväzku vyvlastniteľnom. V zmysle citovaných ustanovení teda ak by konanie o určenie vlastníctva neprebiehalo, nebol by dôvod pre úschovu finančných prostriedkov, tieto by boli vyplatené MH Invest II. s.r.o., preto nemôže obstať záver, že na požadovanom určení nemá naliehavý právny záujem. V návrhu na zmenu žaloby uviedla, že v čase podania žaloby bola na LV zapísaná ako vlastníčka žalovaná napriek tomu, že pozemok predala žalobkyni kúpnu zmluvou zo 07.07.2015, následne došlo k prevodu na MH Invest s.r.o. Medzi MH Invest s.r.o. a MH Invest II. s.r.o. došlo k prevodu pozemku a jeho vyvlastneniu v prospech MH Invest s.r.o. Rozhodnutie o vyvlastnení bolo napadnuté správnu žalobou, o ktorej nebolo rozhodnuté, preto je potrebné mať za to, že rozhodnutie o vyvlastnení je právoplatné.

Ďalej vytykala súdu, že sa nevysporiadal s argumentáciou, prečo nie je možné určiť vlastnícke právo so spätným účinkom, ale je potrebné určiť, kto bol vlastníkom ku dňu vyvlastnenia, že vyvlastnenie je originálnym spôsobom nadobudnutia vlastníctva a nie je možné dosiahnuť zmenu v zápise vlastníctva v katastri nehnuteľností. Rozhodnutie súdu by mohlo vyriešiť spor o tom, kto bol vlastníkom v čase vyvlastnenia a komu náhrada za vyvlastnenie patrí. Práve kvôli vyvlastneniu došlo k zmene žaloby. Finančné prostriedky z vyvlastnenia neboli vyplatené vyvlastnenému MH Invest II., nakoľko prebiehali konania o určenie vlastníckeho práva, vrátane tohto konania. Jedná sa o tzv. solučnú úschovu s účinkami splnenia dluhu. Pokiaľ by nedošlo k zloženiu finančných prostriedkov, mala by k dispozícii iný právny prostriedok; za daných skutkových okolností mohla podať iba určovací žalobu. Uviedla, že na účely vyplatenia náhrady za vyvlastnenie nehnuteľnosti nemohla žalobný petit formulovať ako určenie platnosti kúpnej zmluvy, nakoľko takéto určenie by vzhľadom na ďalšie prevody dotknutej nehnuteľnosti pred jej vyvlastnením nemohlo byť na uvedený účel smerodajné. Bez akejkoľvek právnej úvahy, ktorá by zohľadnila skutkový stav súd konštatoval, že žalovaná nebola tá, kto je aktuálne zapísaný ako vlastníčka, resp. kto ním bol v čase vyvlastnenia. Poukázala na následné prevody na žalovaného a ďalšie subjekty na vyvlastnenie a tiež na ust. § 228 ods. 2 CSP. Otázku vlastníctva je oprávnený riešiť len súd najmä keď titul - kúpna zmluva preukazuje právo inej osoby, než modus. Vyplatenie kúpnej ceny spoločnosťou MH Invest s.r.o. nemá vplyv na posudzovanie naliehavého právneho záujmu, pretože náhrada za vyvlastnenie doposiaľ nebola vyplatená. Naliehavý právny záujem súd nesprávne právne posúdil a poukázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo 144/2010 a v tom kontexte vyslovil, že nakoľko žalovaná nebola vlastníčkou pozemku, nemohla pozemok previesť na spoločnosť MH Invest s.r.o. a ten na MH Invest II. s.r.o.

2.3. K názoru súdu, že existencia právneho vzťahu nemôže byť určovaná do minulosti poukázala na prípustnosť žalôb na určenie, že vec patrí do dedičstva. Z petitu žaloby vyplýva, že sa nedomáha určenia práva do minulosti, ale riešenia aktuálnej otázky, ktorá ma podstatný význam a vec môže byť následne prejednaná v dedičskom konaní, pričom podľa jej názoru je daná dôvodná paralela s týmto konaním. Z navrhovaného výroku vyplýva, že sa nejedná o určenie vlastníckeho práva do minulosti, ale výrok má význam v aktuálnom čase, keďže pre vyplatenie náhrady za vyvlastnenie je potrebné vyriešenie otázky vlastníctva. Podľa komentára OSP podstatnú výnimku predstavuje ustanovenie hmotného práva, ktoré pre posúdenie konkrétnej veci vyžaduje zohľadniť skutočnosti, ktoré nastali ku konkrétnemu časovému okamihu. Vo všeobecnosti tak platí, že je potrebné a nevyhnutné rešpektovať požiadavku hmotného práva na posúdenie právneho vzťahu v určitom časovom okamihu. Súd vec nesprávne preto právne posúdil, nakoľko v čase vyhlásenia rozhodnutia existuje stav neistoty, komu náhrada za vyvlastnenie patrí. Podľa rozsudku NS SR sp. zn. 5Cdo 254/2009 požiadavka ust. § 79 ods. 1 druhej vety OSP neznamena, že by žalobca bol povinný urobiť súdny návrh na znenie výroku jeho rozsudku. Ak žalobca označil v žalobe presne, určite a zrozumiteľne povinnosť, ktorá má byť žalovanému uložená, alebo spôsob určenia právneho vzťahu, práva alebo právnej skutočnosti, súd nepostupuje v rozpore so zákonom ak použitím iných slov vyjadrí vo výroku svojho rozhodnutia rovnaké práva a povinnosti, ktorých

sa domáhal. Súd iba rozhoduje tom, ako bude formulovaný výrok jeho rozhodnutia, prípadným návrhom žalobcu na znenie výroku rozhodnutia pritom nie je viazaný. Poukázala tiež na Nález Ústavného súdu sp.zn. II ÚS 137/08, podľa ktorého nesprávne posúdenie otázky naliehavého právneho záujmu tak, že nie je daný, vo svojich dôsledkoch je odopretím práva na súdnu ochranu.

2.4. V súvislosti s jej pasívnou vecnou legitimáciou vyslovila názor, že určovací žalobu môže podať ten, kto má na požadovanom určení naliehavý právny záujem. Pre úspech v spore nie je nutné, aby účastníci boli subjektmi práva a povinností, prípadne právneho vzťahu, ktoré majú byť určené, ale to, aby žalobca mal naliehavý záujem na určení proti označenému žalovanému. Takýto záver vyplýva z uznesenia KS v Nitre sp. zn. 6Co/25/2015. V žalobe uvádzala, aký vzťah je medzi ňou a žalovanou a k akým ďalším prevodom došlo. Nakoľko v čase vyvlastnenia nebolo zrejmé, koho vlastnícke právo malo byť vyvlastnené, nemohol súd vysloviť, že nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Vlastnícke právo odvodzuje od zmluvy uzatvorenej so žalovanou. Zdôraznila, že ust. § 228 ods. 2 CSP záväznosť právoplatného rozsudku o určení vecného práva k nehnuteľnostiam rozširuje aj na osoby, ktoré nie sú stranami sporu. Bez ohľadu na osobu žalovanej obe spoločnosti - MH Invest s.r.o. a MH Invest II. s.r.o. spĺňajú podmienky tohto zákonného ustanovenia na to, aby rozsudok bol voči ním záväzný, bez potreby ich vstupu do konania. S uvedenou argumentáciou sa súd prvej inštancie nevysporiadal. Ak by bol rozsudok o určení vlastníckeho práva v zmysle § 228 ods. 2 CSP záväzný pre uvedené spoločnosti, nebolo možné žalobu zamietnuť pre nedostatok naliehavého právneho záujmu alebo pre nedostatok pasívnej vecnej legitimácie žalovanej, nakoľko relevantné je len posúdenie otázky, či má naliehavý právny záujem na určení voči žalovanej. Tvrdí, že tento naliehavý právny záujem má, lebo medzi stranami sporu bola uzatvorená platná zmluva.

3. Žalovaná v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhla rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť a priznať jej náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnila sa s procesným postupom a právnymi názormi súdu prvej inštancie. Uviedla, že žalobkyňa sa odmieta zmieriť so skutočnosťou, že súd v súlade s ustálenou aplikačnou praxou všeobecných súdov žalobu zamietol. Pre objasnenie skutkového stavu uviedla, že kúpnu zmluvu uzatvorila zo dňa 09.07.2015, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k parc. č. i - orná pôda o výmere 501 m² v kat. úz. s, kde ako predávajúca uzatvorila so žalobkyňou ako kupujúcou na základe návrhu na uzatvorenie kúpnej zmluvy, ktorý bol žalobkyňou predložený priamo v jej domácnosti. Žalobkyňa sofistickým spôsobom zneužila jej neskúsenosť a nedôverčivosť. Následne okresný úrad, katastrálny odbor zrušil na základe protestu prokurátora vklad vlastníckeho práva v prospech žalobkyne z dôvodu porušenia predkupného práva štátu a jej vlastnícke právo bolo aj evidenčne obnovené. Z ustálenej rozhodovacej praxe NS SR v skutkovo obdobných veciach vyplýva, že neprihliadnutie okresného úradu v konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na existenciu predkupného práva štátu je v rozpore s účelom a cieľom zákona č. 175/1995 Z.z. Uvedené platí aj ak predkupné právo vzniklo po uzavretí kúpnej zmluvy, ktorá je predmetom konania o povolení vkladu, keď okresný úrad je povinný skúmať, či po uzatvorení zmluvy do rozhodnutia o povolení vkladu nenastali skutkové alebo právne zmeny brániace vkladu vlastníckeho práva. Absolútna neplatnosť nastáva priamo zo zákona a pôsobí voči každému. V zmysle § 3 ods. 5 zákona č. 175/1995 Z.z. na pozemok, na ktorom sa má realizovať významná investícia, vzniká zo zákona predkupné právo štátu, ten schválenie návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii vláda Slovenskej republiky uznesením z 08.07.2015 schválila návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii na realizáciu stavby „vybudovanie strategického parku“ v Nitre. Keďže k predmetnému pozemku existovalo zákonné predkupné právo, bola povinná ho rešpektovať, preto prijala ponuku spoločnosti MH Invest s.r.o. Bratislava; jediným spoločníkom je Ministerstvo dopravy a výstavby regionálneho rozvoja SR. Ten následne previedol vlastnícke právo na spoločnosť MH Invest II. s.r.o., ktorej jediným spoločníkom je Ministerstvo hospodárstva SR. Okresný úrad odbor výstavby a bytovej politiky rozhodnutím z 18.08.2016 vyvlastnil vlastnícke právo MH Invest II k pozemku v prospech navrhovateľa vyvlastnenia MH Invest s.r.o., ktoré nadobudlo právo k pozemku originálnym spôsobom. V prípade originálneho nadobudnutia vlastníctva si nadobúdateľ vlastnícke právo neodvodzuje z vlastníckeho práva svojho právneho predchodcu. Z uvedeného je zrejmé, že ak by návrh MH Invest s.r.o. na uzatvorenie kúpnej zmluvy neprijal, bolo by jej vlastnícke právo, odhliadnuc od jej vôle, vyvlastnené. Z toho dôvodu nie je v konaní pasívne legitimovaná. K pasívnej legitímácii poukázala na to, že zo strany žalobkyne ide o svojvoľný výklad práva. Vecná legitímácia má relevanciu v každom type žaloby, zvlášť pri určovacej a platí, že jediným a zákonným predpokladom úspešnosti žaloby o určení je skutočnosť, že účastníci majú vecnú legitímáciu (uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo 51/2009). Vychádzajúc z právneho záveru rozhodnutia NS SR sp. zn. 3Cdo/192/2004, o nedostatok pasívnej vecnej legitímácie ide vtedy, ak ten, o

kom žalobca tvrdí, že je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti (žalovaný), nie je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, o ktorú v konaní ide. Poukázal na rozhodnutie OS Nitra v skutkovo totožných vecí, v ktorých im boli zamietnuté žaloby ako zjavne nedôvodné pre nedostatok naliehavého právneho záujmu.

4. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnuté, v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359 CSP, § 362 ods.1 CSP) a zistení, že spĺňa náležitosti § 363 CSP, viazaný rozsahom odvolania a odvolacími dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prejednal odvolanie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods.1 CSP), pretože nepovažoval za potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nevyžadoval si to dôležitý verejný záujem, s následným verejným vyhlásením rozhodnutia (§ 219 ods. 3 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné.

5. Predmetom konania je žaloba podaná na súde prvej inštancie dňa 12.02.2016, ktorou sa žalobkyňa domáhala pôvodne proti žalovaným v 1. a 2. rade určenia vlastníckeho práva k parc. č. i, trvalý trávnatý porast, o výmere 501 m², v kat. území s s odôvodnením, že dňa 09. 07. 2015 uzatvorili kúpnu zmluvu, od ktorej žalované bez uvedenia dôvodu odstúpili, pričom v zmluve možnosť odstúpenia dohodnutá nebola. Návrh na vklad do katastra nehnuteľností bol podaný dňa 10. 07.2 015. V priebehu konania žalobkyňa zmenila žalobu a žiadala učiť, že bola výlučným vlastníkom parc. č. 520/573 ostatné plochy o výmere 501 m² ku dňu jej vyvlastnenia na základe rozhodnutia OÚ Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky a regionálneho rozvoja SR zo dňa 10. 10. 2016 č. 24731/2016/B624-SV/63515/Ho.

6. Súd prvej inštancie rozsudkom č. k. 25C/163/2016-159 zo dňa 04. apríla 2017, v spojení s uznesením č.k. 25C/163/2016-232 zo dňa 15.februára 2018 žalobu zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobkyne na podanej žalobe (pôvodnej, t.j. o určenie vlastníckeho práva) voči obom žalovaným. Odvolací súd rozhodujúc o odvolaní žalovanej v 1. rade uznesením č. k. 8Co84/2018-243 zo dňa 17. mája 2018 rozsudok súdu prvej inštancie voči žalovanej v 1. rade zrušil pre porušenie práva na spravodlivý proces spočívajúci v nerešpektovaní postupu súdu vyplývajúceho z ust. § 141 CSP. Následne súd prvej inštancie vo veci rozhodol rozsudkom, ktorý je predmetom prieskumu odvolacieho súdu tak, že žalobu zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobkyne na určení, že bola výlučným vlastníkom parc. č. 520/573 ostatné plochy o výmere 501 m² ku dňu jej vyvlastnenia.

7. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie len v rozsahu odvolacích dôvodov žalobkyne (§ 380 ods. 1 CSP) a po prejednaní veci sa stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie. Z obsahu odvolania vyplýva, že žalobkyňa vo svojom odvolaní uplatnila odvolací dôvod spočívajúci v porušení práva na spravodlivý proces, ďalej v tom, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil a že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

7.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia 389 ods.1 písm. b) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

7.3. K nesprávnym skutkovým zisteniam odvolací súd konštatuje, že citovaný odvolací dôvod je v súdnej praxi vykladaný tak, že musí ísť o také skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvej inštancie vec posúdil po právnej stránke a ktoré nemajú v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní. Skutkové zistenia nezodpovedajú vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s § 191 CSP, a to vzhľadom na to, že súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo z prednesov strán sporu nevyplývali, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo vyšli počas konania najavo. Nesprávne sú aj také skutkové zistenia, ktoré súd prvej inštancie založil na chybnom hodnotení dôkazov. Typovo ide o situáciu, kde je logický rozpor v hodnotení dôkazov, prípadne poznatkov, ktoré vyplývali z prednesov strán sporu, alebo ktoré vyšli najavo inak z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálnej vierohodnosti alebo ak výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ustanovení § 192 až § 194 CSP.

7.4. Nesprávnym právnym posúdením veci podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

7.5. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. d) CSP, t.j. že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, je vymedzený vadami konania, ktorými sú všetky vady s výnimkou tých, ktoré sú uvedené v § 389 CSP, ktoré spočívajú v chybnom postupe súdu napr. pri dokazovaní (ak pri vykonávaní dokazovania nebolo postupované v súlade s príslušnými ustanoveniami), pri posudzovaní procesných otázok v priebehu konania (ktoré neboli predmetom samostatného rozhodovania), v chybnom poučovaní účastníkov a v ďalších nedostatkoch jeho činnosti, ku ktorým došlo počas konania alebo v súvislosti s rozhodovaním, pričom spôsobilým odvolacím dôvodom tieto vady nie sú samy osebe (bez ďalšieho), ale len vtedy, ak sú dôsledkom takého porušenia predpisov procesného práva, ktoré mohlo mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

8. Odvolací súd k odvolacím námietkam žalobkyne zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvedené konštantne pripomína a odvolací súd sa s týmto vplnej miere stotožňuje, preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05, IV. ÚS 112/05).

9. Odvolací súd preskúmal všetky právne významné námietky, ktoré boli v odvolaní žalobkyňou vznesené a ktoré sú totožné s námietkami, ktoré uplatnila aj pred súdom prvej inštancie; súd prvej inštancie sa námietkami dostatočne vysporiadal a nemohli privodiť zmenu napadnutého rozsudku. Odôvodnenie napadnutého rozsudku podľa názoru odvolacieho súdu zodpovedá kritériám riadneho odôvodnenia rozsudku podľa § 220 ods. 2 až 4 CSP. Súd vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na správne zistenie skutkového stavu veci, dospel k správnym skutkovým záverom, ktoré majú oporu vo vykonaných dôkazoch a na vec aplikoval správne právne predpisy, ktoré i správne vyložil.

10. Reagujúc na právne významné odvolacie dôvody žalobkyne, najmä nesúhlas s nedostatkom naliehavého právneho záujmu v zmysle § 137 ods. c) CSP je potrebné uviesť, že predpokladom úspešnosti určovacej žaloby je existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane žalobkyne. Ustálená judikatúra vychádza zo záverov, podľa ktorých naliehavý právny záujem je daný predovšetkým tam, kde by bez tohto určenia bolo právo žalobcu alebo právny vzťah, na ktorom je zúčastnený neisté alebo ohrozené. Určovacia žaloba má preventívnu povahu. Jej účelom je poskytnúť ochranu právnomu postaveniu žalobkyne skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva, pričom je postačujúce také chovanie žalovaných, ktoré nasvedčuje úmyslu porušiť žalobkyňu právo alebo spôsobiť jej ujmy na jej právnom postavení. Naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak sa určovacou žalobou vytvorí pevný základ pre právne vzťahy strán sporu a predíde sa (môže s predísť) tak prípadným ďalším žalobám na plnenie. Zmienené funkcie určovacej žaloby tak korešpondujú práve s podmienkou, aby na určení právneho vzťahu alebo práva bol naliehavý, t.j. kvalifikovaný právny záujem; ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať, že určovacia žaloba ju bude plniť, nebude ani splnená uvedená podmienka. V takom prípade súd žalobu na určení zamietne bez toho, aby sa zaoberal meritom veci alebo prípadne skúmaním danosti aktívnej alebo pasívnej legitímácie strán sporu. Nepreukázanie naliehavého právneho záujmu je teda samostatným a prvoradým dôvodom, pre ktorý nemôže určovacia žaloba procesne obstať a ktorý sám o sebe bez ďalšieho vedie k jej zamietnutiu.

11. Žalobkyňa sa pôvodne podanou žalobou domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nadobudnutej kúpnom zmluvou zo dňa 09. 07. 2015, uzatvorenou so žalovanou s odôvodnením, že žalovaná neplatne odstúpila (úkonu bližšie nešpecifikovala) od zmluvy, preto jej zostalo zachované vlastnícke právo k nehnuteľnosti. V priebehu konania zmenila žalobu a domáha sa určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v čase jej vyvlastnenia tak, že bola vlastníčkou v celosti a to ku dňu 18. 08.

2016 (poznámka odvolacieho súdu) dôvodiac potrebou vyriešenia otázky, koho vlastnícke právo malo byť vyvlastnené a komu potom vlastne náhrada za vyvlastnenie patrí, keď má za to, že bola vlastníkom spornej nehnuteľnosti v čase jej vyvlastnenia; otázka vyriešenia vlastníckeho práva v čase vyvlastnenia je teda de facto otázkou predbežnou pre posúdenie toho, komu peňažný nárok za vyvlastnenie patrí.

12. Zo spisu vyplýva, že nehnuteľnosť, ktorá bola pôvodne predmetom kúpnej zmluvy uzatvorenej stranami sporu dňa 09.07.2015, bola dňa 04. 08. 2015 zavkladovaná pod V 5575/2015 (prevod spoluvlastníckeho podielu žalovanej v podiele 15/30-in). Tento vklad bol rozhodnutím Správy katastra č. UP 75/2015-7 zo dňa 05.11.2015 na základe protestu Okresnej prokuratúry Nitra z 22.10.2015 zrušený; toto správne rozhodnutie nebolo súdmi správneho súdnictva zrušené. Dôsledkom zrušenia vkladu kúpnej zmluvy bolo obnovenie vlastníckeho práva žalovanej, ktorá potom ako uvádza aj súd prvej inštancie, zákonom dovoľeným spôsobom nakladala so svojim vlastníckym právom keď svoj podiel na nehnuteľnosti previedla kúpnu zmluvou na spoločnosť MH Invest s.r.o. Bratislava, ktorý potom nehnuteľnosť previedol na spoločnosť MH Invest II. s.r.o., s jediným spoločníkom je Ministerstvo hospodárstva SR. Okresný úrad, odbor výstavby a bytovej politiky rozhodnutím z 18. 08. 2016 vyvlastnil vlastnícke právo vlastníka MH Invest II s.r.o. k pozemku v prospech navrhovateľa vyvlastnenia - MH Invest s.r.o., ktoré nadobudlo právo k pozemku originálnym spôsobom. Z cit. rozhodnutia vyplýva, že účastníkom vyvlastňovacieho konania bola aj žalobkyňa.

13. Žaloba, ktorou sa žalobkyňa domáha určenia vlastníckeho práva ku dňu vyvlastnenia nehnuteľnosti je žalobou na určenie práva, preto žalobkyňa musí v zmysle § 137 písm. c) CSP preukázať kvalifikovaný naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Nejde o žalobu, pri ktorej naliehavý právny záujem na určení nemusí preukazovať, pretože nejde o prípad, že by tento právny záujem vyplýval z osobitného predpisu (§ 137 písm. c) CSP, veta za bodkočiarkou). Právny záujem na určení práva vyplýva z právneho predpisu, ak právny predpis určitú osobu oprávňuje alebo jej ukladá podať bližšie špecifikovanú určovaciu žalobu (napr. zákon O konkurze a vyrovnaní, Zákoník práce, Exekučný poriadok). Zákon č. 282/2015 Z.z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov, na ktorý žalobkyňa poukazuje, neobsahuje žiadne zákonné (výslovné) zmocnenie alebo oprávnenie na podanie určovacej žaloby. Zákon len v § 14 ods. 2 veta tretia odkazuje na možnosť podania žaloby na preskúmania výroku podľa § 13 ods. 3 v súdnom konaní (o náhrade za vyvlastnenie), teda nie na podanie žaloby riešiacej otázku vlastníckeho práva k predmetu vyvlastnenia.

14. V nadväznosti na uvedený výklad odvolací súd sa po prejednaní veci stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na určení vlastníckeho práva ku dňu vyvlastnenia, teda na deklarovaní vlastníckeho stavu k nehnuteľnosti do minulosti. Nejde o žalobu, ktorá rieši aktuálnu otázku, ako je tomu v prípade žaloby na určenie, že vec patrí do dedičstva, ktorej aktuálnosť je v tom, že vec môže (bude) prejednaná v dedičskom konaní. Bez takéhoto určenia by totiž dedičia nemohli nadobudnúť dedičstvo po právnych predchodcoch, nemajú iný „právny nástroj“ na nadobudnutie majetku poručiteľa. Neobstojí argumentácia žalobkyne o paralele zmenenej žaloby s uvedenou žalobou s poukazom len na to, že požadované určenie má význam v aktuálnom čase, keďže pre vyplatenie náhrady za vyvlastnenie je potrebné vyriešenie otázky vlastníctva. Takto podaná žaloba podľa názoru odvolacieho súdu nie je účinný procesný nástroj ochrany práva žalobkyne a bez tohto určenia jej právo nebude ohrozené a nestane sa neistým; ňou tvrdené vlastnícke právo v správnom konaní nebolo akceptované, pretože o náhrade za vyvlastnenie bolo rozhodnuté tak, že patrí vlastníkovi pozemku MH Invest II., s.r.o, Bratislava ktorý ju mal previesť na účet spoločnosti MH Invest s.r.o, Bratislava. Odvolací súd v tejto súvislosti upriamuje pozornosť na rozhodnutie NS SR sp. zn. 6SžrI/3/2018 zo dňa 08. 05. 2018. ktorý vyslovil, že zmluvná voľnosť vlastníkov pozemkov, ku ktorým sa viaže zákonné predkupné právo štátu (§ 3 ods. 5 zák. č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach tkajúcich sa prípravy investícií a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), je obmedzená priamo zo zákona, a teda vlastníci dotknutých pozemkov sú povinní v prípade ich zamýšľaného predaja tieto prednostne ponúknuť na kúpu štátu. Neprihliadnutie katastrálneho úradu v konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva z kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľností na existenciu inštitútu zákonného predkupného práva štátu, ktoré obmedzuje zmluvnú voľnosť povinného subjektu, je v rozpore s účelom a cieľmi zákona č. 175/1999 Z.z. a to i vtedy, ak predkupné právo štátu vzniklo ex lege až po uzavretí kúpnej zmluvy, ktorá je predmetom konania o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.

14. V danej veci nejde ani o prípad prípustnosti určovacej žaloby ako prostriedku ochrany už porušeného práva, pretože žalobkyňa touto žalobou nesleduje zosúladenie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom - zápis jej vlastníckeho práva v katastri nehnuteľnosti, ale ide jej len o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku, teda o plnenie, ktorého sa môže domáhať žalobou na plnenie, v ktorom konaní by sa otázka vlastníckeho práva posudzovala ako otázka predbežná; žalobný nárok na plnenie by konzumoval aj určovací žalobný nárok, prípadne sa domáhať určenia, komu tvrdená náhrada za vyvlastnenie patrí. Treba tiež dodať, že žalovaná nikdy výlučnou vlastníčkou celej parc. reg. „E“ č.i (resp. č. 520/573) nebola (prevádzala len podiel 15/30-in) a nemôže byť preto výlučne sama pasívne legitimovaným subjektom a tiež to, že až do preukázania opaku treba považovať rozhodnutie o vyvlastnení za vecne správne; teda do ukončenia správnych konaní nemožno v občianskoprávnom konaní ustáliť aktívnu legitimáciu žalobkyne a s ňou spojený naliehavý právny záujem pre akýkoľvek spor súvisiaci s náhradou za vyvlastnenie.

15. V súvislosti s pasívnou legitimáciou žalobkyňa poukazovala na ust. § 228 ods. 2 CSP, ktoré záväznosť rozsudku o určení vecného práva k nehnuteľnostiam rozširuje aj na osoby, ktoré nie sú stranami sporu, teda aj na MH Invest s.r.o. a MH Invest II. s.r.o. a to bez potreby ich vstupu do konania. K tomu je potrebné uviesť, že aby mohol nastať tento zákonný dôsledok bolo potrebné v prvom rade to, aby mala žalobkyňa naliehavý právny záujem na požadovanom určení, čo v danej veci splnené nebolo, preto už len z tohto dôvodu argumentácia žalobkyne o právnych dôsledkoch ust. § 228 ods. 2 CSP nie je dôvodná.

16. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil.

17. V konaní úspešnej žalobkyni odvolací súd priznal náhradu trov odvolacieho konania v zmysle § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP v plnom rozsahu, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 262 ods. 2 CSP.)

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).